

SAĞLIK-SEN OCAK 2021 TÜRKİYE SAĞLIK ÇALIŞANLARI RAPORU

Ülkemizde “Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.”

“Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.”

Sağlık Bakanlığı ise Anayasa'nın 56. Maddesinde bu ifadelerle tanımlanan “sağlık hizmetleri”ni yürütmekle görevlidir.

Devletin vermekle yükümlü olduğu sağlık hizmetlerini de Bakanlık, çeşitli statülerde istihdam ettiği sağlık çalışanları ile sağlamaktadır.

Aralık ayında TBMM’de kabul edilen 2021 yılı bütçe görüşmeleri sürecinde Sağlık Bakanlığı, toplam çalışan sayısını 722 bin 273 olarak açıklamıştır.

Belirtilen tarihte açıklanan “İnsan Gücü” verilerine göre 722 bin 273 çalışanın; 44 bin 967’si uzman tabip, 62 bin 225’i tabip, 11 bin 525’i diş hekimi, 205 bini hemşire-ebe, 398 bin 556’sı ise diğer sağlık emekçilerinden oluşmaktadır.

Bakanlık haricinde, üniversite hastanelerinde de sağlık hizmeti verilmektedir. Buralarda da yine aynı tarihli verilere göre; 17 bin 13 uzman tabip, 20 bin 275 tabip, 4 bin 875 diş tabibi, 34 bin 255 hemşire-ebe, 59 bin 690 diğer sağlık çalışanı olmak üzere toplam 136 bin 108 sağlık çalışanı görev yapmaktadır.

Sağlık Bakanlığı’nın denetimine tabi olan özel sağlık kuruluşlarında ise 25 bin 891 uzman tabip, 4 bin 177 tabip, 17 bin 842 diş tabibi, 36 bin 197 hemşire-ebe, 177 bin 398 diğer personel ile birlikte 261 bin 505 sağlık personeli görev yapmaktadır.

Bu tablodan hareketle ülkemizde Ocak 2021 itibarıyla; kamu, üniversite ve özel sektörde görev yapan 1 milyon 119 bin 886 sağlık çalışanının gece gündüz demeden ter döktüğü görülmektedir.

Sağlık tesisleri noktasında ise Bakanlığa ait; 934 hastane, 132 ağız ve diş sağlığı merkezi, 520 diyaliz merkezi, 3 bin 26 112 acil yardım istasyonu, 8 bin 12 aile sağlığı merkezi, 973 ilçe sağlığı müdürlüğü-TSM, 177 toplum ruh sağlığı merkezi, 84 halk sağlığı laboratuvarı ve 207 sağlıklı hayat merkezinde sağlık hizmetleri verilmektedir.

Bunlara ilaveten 68 üniversite hastanesi ile 575 özel hastanede de sağlık çalışanları hizmet vermektedir.

Ülke genelinde kamu, üniversite ve özel sektöre ait toplam 14 bin 708 sağlık tesisinde görev yapan 1 milyon 119 bin 886 çalışanın en temel amacı; insanların sıhhati, mutluluğu ve yaşam kalitesi standartlarını artırmaktır.

Hemşiresinden doktoruna, teknikerinden hizmetlisine fedakar sağlık çalışanlarının tamamı, vazifelerini büyük bir sorumluluk ve çok yüce bir kutsiyetle yerine getirmektedirler.

Olağan koşulların yanında savaş, afet, salgın gibi her türlü olağanüstü koşulda da insanımıza yardım eli uzatmak amacıyla en ön saflarda mücadele eden sağlık çalışanları, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de toplum nezdinde saygın bir yere sahiptirler.

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizi de etkisi altına alan pandemiyle mücadele sürecinde bu durum adeta tavan yapmıştır.

Bunun yanında sağlık çalışanlarının sorunlarına yeni sorunlar eklendiği, yüklerinin arttığı, mali ve özlük haklarındaki eksiklikler ile haklı talep ve beklentilerinin karşılanmadığı da bir gerçektir.

Yeni yıla; ücret adaletsizliği, istihdam yetersizliği, ağır iş yükü, şiddet, kreş, icap nöbeti ücretleri, 4b'lilerin, vekil-ebe-hemşirelerin ve kamu dışı ASÇ'lerin kadro durumu, hizmetlilerin kadro durumu, üniversite hastanelerinde çalışanların tayin hakkı, tıbbi uygulama hatası (malpraktis), görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavlarının düzenli yapılmaması gibi temel sorunlarla giren sağlık çalışanlarının bir diğer önemli sorunu da aldıkları maaşın enflasyon karşısında erimesidir.

Hakkaniyetsiz döner sermaye sistemine dayanan ücret adaletsizliği sağlık çalışanlarının en yaygın ve yakıcı sorunudur. Bu sistem nedeniyle aynı tarihte ve aynı statüde işe başlayıp da aynı işi yapan hekim dışı sağlık emekçilerinin bazılarının payına 1 TL düşerken bazılarının payına

2000 TL düşebilmektedir (2000 TL alanların oranı yüzde 3 civarı). Çalışma barışı başta olmak üzere pek çok soruna kapı aralayan bu sistem, sağlık çalışanlarının hakkaniyetli kazanç paylaşımının önündeki en büyük engeldir. Yukarıda sayılan diğer kronik sorun kalemleri gibi bu sorun nedeniyle de sağlık çalışanları Ocak ayında mağdur olmaya devam etmişlerdir.

Sağlık çalışanları; çoğu virüsle mücadele öncesi döneme dayanan kronik sorunlarının çözüme kavuşması için her fırsatta seslerini yükseltmişlerdir. Ne yazık ki bunlar çözüme kavuşturulmadığı gibi Covid-19'la mücadele sürecinde izin, istifa ve emeklilik hakkından aşırı iş yüküne, çocuklarının bakımından ilave ek ödeme adaletsizliğine yeni yeni sorunlarla boğuşmak mecburiyetinde bırakılmışlardır.

Kısacası, sağlık sisteminin çalışanıyla alt yapısıyla bir bütün olduğu, genel memnuniyetin sağlık çalışanlarının huzur ve refahından ayrı düşünülemeyeceği görmezlikten gelinmiştir.

Sağlık çalışanları açısından Ocak ayının geneline baktığımızda ise bu çelişkili durumun devamından yana bir tutum içinde olduğu görülmektedir.

Şöyle ki; 2020 yılını oldukça ağır şartlar ve çalışma takvimiyle geride bırakan sağlık çalışanları, yeni yılı birtakım pozitif beklentilerle karşılamışlardır. Gözlerin çevrildiği Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, yeni yılı, İstanbul Bakırköy'deki 112 Avrupa Komuta Merkezi'nde sağlık çalışanlarıyla karşılamıştır. Koca, burada yaptığı açıklamada "Zaman ve mekan fark etmeksizin vatandaşımızın yardımına koşan tüm sağlık çalışanlarımızın yeni yıllarını kutluyorum" demekle yetinmiştir.

Bu açıklamadan üç gün sonra, Bakan Koca, bir milletvekilinin 'Yıpranma payının tüm sağlık çalışanlarını kapsayacak şekilde revize edilmesine ilişkin' soru önergesine, "Önümüzdeki süreçte ihtiyaç duyulan alanlarda istihdam edilen sağlık çalışanlarının fiili hizmet zamlarına ilişkin olarak iyileştirmelerin yapılabileceği düşünülmektedir" cevabını vermiştir.

Bakan Koca'nın bu cevabı, sağlık çalışanları arasında "iyimser ancak yoruma açık" olarak değerlendirilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK), yapılan bir başvuru üzerine, Ocak ayının ilk haftasında, Covid-19 salgını ile mücadele çalışmalarında görev yapan

sağlık emekçilerine ek ödeme yapılması yönünde tavsiye kararı verdi. KDK'nın tavsiye kararında, "salgınla mücadelede fiilen görev yaptıklarını kanıtlama" şartını, bizzat sağlık çalışanlarına yüklemesi manidardır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı 2020 Aralık ayı enflasyon verileri ile birlikte memur maaşlarına ve emekli aylıklarına yapılacak zam oranları yüzde 7.36, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıklarına da yüzde 8.36 olarak belirlendi.

Tüm kamu çalışanlarının yanı sıra sağlık çalışanları da bu duruma "alın terimizin karşılığı böyle mi ödenecek, maaşların enflasyon karşısında erimesinin önüne ilave zamlarla engel olunmalıdır" diyerek tepki gösterdiler. Bu zam oranından bir hafta sonra, başta sağlık çalışanları olmak üzere kamu görevlilerini doğrudan ilgilendiren eğitim, dinlenme tesisleri, misafirhaneler, kreş ve çocuk bakım evlerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yüzde 14 oranında zam yapılmasına bir izahat yapılmamıştır.

Kasım ve Aralık ayları ilave ek ödemelerine ilişkin yönetmelik Sağlık Bakanlığı tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı'na 5 Ocak'ta gönderildi. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın onayı ile 12 Ocak'ta Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelik ile ek ödeme oranlarının Bakanlığın belirleyeceği kapsama alanındaki personele yapılacağı belirtildi.

Süreci en başından beri yakından takip eden Sağlık-Sen, her platformda ve her açıklamasında, dökülen alın terinin zamanında ve hakkaniyetli bir şekilde ödenmesi yönünde tavır ortaya koydu. Ancak Bakanlık, yine saha gerçekliğinden uzak, hakkaniyetsiz bir uygulama modelini tercih etti.

Bu bağlamda öncelikle Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü "Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Sağlık Tesislerinde Yapılacak Ek Ödeme" konulu bir genelge yayınladı. Yayınlanan genelgede, daha öncekilere benzer şekilde hakkaniyetsiz ve çalışanların tamamının kesesine yansımayan bir dağılım yapıldığı görüldü.

Sağlık Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ise aynı konuda, il sağlık müdürlüklerine bir başka genelge gönderdi. Genelgede, önceki dönemden farklı olarak, kapsam geniş tutularak entegre hastaneler, komuta kontrol merkezi vs. eklendi. Ancak ödemelerdeki hakkaniyetsiz tutum yine değişmedi.

Üniversite hastanelerinde görev yapan sağlık çalışanları için Kasım ve Aralık aylarına ait tavan ek ödemeyi içeren yönetmelik ise 19 Ocak'ta

Resmi Gazete’de yayınlandı. Ancak Ağustos, Eylül, Ekim aylarına dönük ödeme yapılmaması tepki çekti.

Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında, Aralık ayında geleceği açıklanan ancak çeşitli nedenlerle Ocak ayına sarkan CoronaVac aşısı, 13 Ocak’ta, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ile Koronavirüs ve Toplum Bilim Kurulu üyelerine yapıldı. Sağlık çalışanlarının aşılanmasına ise 14 Ocak’ta başlandı.

Aynı gün, Ankara Şehir Hastanesi’nde Covid-19 aşısı olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, gazetecilere şu açıklamada bulundu: "Bütün sağlık çalışanlarına bu süreçte ortaya koydukları performans sebebiyle şahsım, milletim adına teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki bu süreç içerisinde ortaya konan bu gayretin karşılığı bizler nezdinde de Rabbimin nezdinde de karşılıksız kalmayacaktır."

Bir televizyon kanalındaki tartışma programında gazeteci Murat Alan’ın sağlık çalışanlarına yönelik "rüşvetimi ver, susayım" sözleri, başta sosyal medya olmak üzere Türkiye’de gündem oldu. Sağlık-Sen başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu Alan’ın sözlerine tepki göstererek hakkında suç duyurusunda bulundu.

Sosyal medya hesabından açıklamalarda bulunan Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, "Salgınla mücadelenin ihtiyaç göstereceği alan dışında, mali disiplinden asla taviz vermeyeceğiz. Enflasyonla mücadele politikalarıyla uyumlu kamu maliyesi politikaları devam edecek" dedi. Salgınla mücadelede en ön safta yer alan sağlık çalışanlarının, Bakan Elvan’ın bu açıklamasının kapsama alanı içinde olup olmadığı netlik kazanmadı.

Sağlık çalışanlarına salgınla mücadele bahanesiyle 27 Ekim 2020 tarihinde getirilen; yıllık izin, ücretsiz izin, şua izni, emeklilik ve tayin hakkı yasaklarına ilişkin Sağlık Bakanlığı 19 Ocak’ta yeni bir genelge yayınladı. Sağlık-Sen bu uygulamaya karşı çıkarak, insani ve hakkaniyetli olmadığını her platformda savundu. Bakanlık son genelgesiyle; yıllık izin, ücretsiz izin, şua izni ve emeklilik işlemlerindeki engeller kaldırılırken, tayin hakkı ve memuriyetten istifa hususundaki yasaklar devam etti. Böylece yanlıştan geçte olsa bir ölçüde dönülmüş oldu.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, 20 Ocak’ta yaptığı yazılı açıklamada 980 binden fazla sağlık çalışanının aşılandığını duyurdu. Aynı gün, huzurevlerinde ve bakımevlerinde kalan vatandaşlar ile onların bakımıyla

ilgilenen sosyal hizmet çalışanlarının da aşılmasına başlandığı bilgisi paylaşıldı.

Bir milletvekilinin, sağlık çalışanlarına sınavsız görevde yükselme ve unvan hakkı verilmesi yönündeki soru önergesine, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Sağlık Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği'nde belirlenen hükümleri gerekçe göstererek "mümkün değil" cevabını verdi.

23 Ocak'ta bir açıklama yapan Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Semih Korkut, "Hava ambulanslarımızda çalışan acil tıp teknisyeni ve paramediklerimiz var ancak özel şirketlere bağlı görev yapıyorlar. Sonraki dönemlerde kendi personelimizden olmasını istiyoruz" bilgisine yer verdi. Korkut, aynı açıklamasında "Ana kriterimiz yabancı dil şartı olacak çünkü yurt dışından çok sayıda hasta alıyoruz" ifadelerini kullandı.

Yurt dışından 6.5 milyon doz aşının geldiği 25 Ocak'ta, sağlık çalışanları 80 yaş üstü vatandaşları aşılama başladı. Bakanlık, aynı gün itibarıyla ülke genelinde aşılana kişi sayısını, büyük çoğunluğu sağlık çalışanı olmak üzere 1 milyon 200 bin kişi olarak açıkladı.

Sağlık çalışanlarına ilk doz aşı uygulaması 27 Ocak'ta sona erdi. Bakan Koca, bu durumu "Sağlık ordumuzun silahları hazırlandı. Girdikleri üstün mücadelede artık daha korunaklılar. Aşı programımızın ilk adımını sağlık çalışanlarını aşılayarak tamamladık" şeklinde yorumladı.

AK Parti Grup Başkanvekili Cahit Özkan, katıldığı bir televizyon programında sözleşmeli personelin yaşadığı sorunların çözümü için Hazine ve Maliye Bakanlığı nezdinde bir çalışma yürütüldüğünü açıkladı. Özkan'ın 27 Ocak tarihinde yaptığı bu konuşma, yıllardan beri kadro bekleyen sağlık çalışanları nezdinde büyük yankı buldu. Özkan, "Bütün bakanlıklarda bütün kamu personeli nezdinde yeknesak bir düzenleme ile çözümünü öngörmek üzere Maliye Bakanlığı nezdinde" yapıldığını söylediği çalışmanın Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından müjdesinin verileceğini söyledi.

Önceki aylarda olduğu gibi Ocak ayını da pandeminin gölgesinde korakor mücadeleyle geçiren sağlık çalışanları; doktorundan memuruna, hemşiresinden teknisyenine, şoföründen eczacısına 39 arkadaşlarını da virüse kurban verdi.

Bu arada ay boyunca sağlık çalışanlarını hedef alan 13 şiddet olayı yaşandı. Bu olaylarda yer alan 45 saldırgan,19 sağlık çalışanı mağdur etti.

Sonuç

BM tarafından tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ‘Sağlık alışanları Yılı’ ilan edilen 2021 yılının ilk ayı, sağlık çalışanları açısından çok da parlak geçmemiştir.

Yıllara sari kronik sorunların çözümünde bir irade ortaya konmadığı gibi pandemiyle mücadele temelli güncel sorun ve beklentilerin çözüme kavuşması cihetine de gidilmemiştir. Bu hususta atılan bazı adımlar ise hakkaniyetten uzak olduğu için çalışanlar arasında huzursuzluğa neden olmuştur.

İlgili kurum ve kuruluşlar, pandemiyle topyekn mücadele için seferber olurken, sağlık çalışanlarının sorun ve haklı taleplerini öteleme yoluna gitmişlerdir. Elbette bu durumun kabul mümkün değildir.

Sağlık alışanları, Türkiye’nin ‘sosyal sigortası’ olduklarını son süreçte canları pahasına bir defa daha göstermişlerdir.

Bunun için nice emek vermekte, nice alın teri dökmektedirler. Elbette bu fedakrlığın bu adanmışlığın karşılığı, sorunlarla boğuşmak yerine, hak ettikleri huzur ve refaha kavuşmalarından başka bir şey olmamalıdır.